

Identificació de l'expedient

Informe EDU_061_2022, relatiu a l'expedient de sol·licitud d'informe d'impacte de gènere que el Departament d'Educació ha fet arribar a aquest Institut en data 22 de febrer de 2022 sobre el Projecte de decret pel qual s'estableixen els currículums del nivell Bàsic A2, i del nivell Avançat (C1 i C2) dels ensenyaments d'idiomes de règim especial.

Normativa sobre igualtat i transversalitat de la perspectiva de gènere

- a) Articles 2 i 3.3 del Tractat UE, on s'estableixen la no discriminació i la igualtat entre dones i homes com a valors comuns als Estats membres de la UE, i es formalitza el compromís de fomentar la igualtat entre dones i homes.
- b) Articles 8 i 10 del Tractat de Funcionament de la UE, on s'estableix que en totes les seves accions la Unió Europea tindrà per objectiu eliminar les desigualtats entre homes i dones, i promoure la seva igualtat.
- c) L'Estratègia d'Igualtat de Gènere 2020-2025 de la Unió Europea, actual full de ruta per avançar en l'assoliment de l'equitat de gènere.
- d) L'Estatut d'autonomia de Catalunya, als seus articles 4.3, 19, 41 i 153, quant al reconeixement i garantia dels drets de les dones i la igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes, i la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones.
- e) La Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, desenvolupa els preceptes estatutaris en matèria d'igualtat de gènere i dret de les dones i estableix mesures transversals en tots els ordres de la vida, amb la finalitat d'eradicar les discriminacions contra les dones.

Normativa sobre l'informe d'impacte de gènere

- a) L'article 64.3.d. de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, estableix que els projectes de disposicions reglamentàries han d'anar acompanyats, entre d'altra documentació preceptiva, d'un informe d'impacte de gènere.
- b) L'article 3 lletra g) de la Llei 11/1989, del 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de les Dones, en la redacció donada per la Disposició final Primera de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que corresponen a

aquest Institut elaborar i emetre els informes d'impacte de gènere i, en tot cas, els informes a què fa referència, entre altres, l'article 64.3.d. de la Llei 26/2010, precitada, tràmit intern que es dóna per complert amb aquest document.

Normativa sobre l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge

- a) El principi vuitè de l'article 3 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que els poders públics, entre els quals s'inclou l'Administració de la Generalitat, han de fer un ús no sexista del llenguatge que eviti l'expressió de concepcions sexistes de la realitat i els usos androcèntrics i amb estereotips de gènere, i han de promoure un llenguatge respectuós amb les dones, amb les minories i amb totes les persones en general en l'atenció personal i en tota la documentació escrita, gràfica i audiovisual.
- b) La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, obliga els Poders Públics a implementar un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment a la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques (article 14.11).
- c) La Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, de l'any 2011, de la Direcció General de Política Lingüística, proposa una sèrie de solucions per evitar que aquests textos incloguin formes androcèntriques i generin disfuncions amb la normativa citada anteriorment.

Anàlisi material del text presentat

Es valora l'extensió (755 pàgines) d'aquest decret sobre currículums d'ensenyaments d'idiomes de règim especial perquè les llengües són font de cultura i riquesa cultural, i són evidents els beneficis del multilingüisme. Igualment, es valora positivament que, en els currículums del text presentat a informe, s'inclogui l'estudi de la cultura del territori on es parla l'idioma (competència i continguts socioculturals i sociolingüístics), ja que la cultura i la llengua són elements d'integració i diversitat social.

Tanmateix, en el citat text no es vetlla per la capacitació de l'alumnat d'ensenyaments d'idiomes en competències, estratègies i continguts sobre llenguatge inclusiu, no sexista ni androcèntric.

El llenguatge no sexista es contraposa als usos androcèntrics del llenguatge, que són els que tendeixen a invisibilitzar o amagar la presència o actuació de les dones. I també es contraposa als usos sexistes que són els que menystenen o desvaloren un dels dos sexes. Per tant, el llenguatge no sexista s'utilitza per la consecució de la igualtat i no

discriminació de les dones però també per a transmetre uns valors i per manifestar a través d'una comunicació el respecte cap a la diversitat.

El llenguatge és com un mirall que reflecteix la societat que l'utilitza, una eina que vehicula el nostre pensament, organitzant-lo i estructurant-lo, incorporant creences, valors, prejudicis i estereotips. Per això, la persistència de pràctiques discriminatòries en l'ús de llenguatge no és cap altra cosa que un senyal de la presència generalitzada de sexisme en la nostra cultura. Però, tal com defensa Eulàlia Lledó, "si els canvis en la manera d'estar al món la dona configuren canvis en l'ús de la llengua, també és possible que alguns canvis en l'ús de la llengua ajudin a canviar (i a ampliar) els llocs i la percepció de la dona en aquest mateix món"

El que és evident és que els usos no sexistes de la llengua estan a debat però arrelats en el nostre entorn. Cosa que provoca que sigui un tema que no es pugui obviar en els currículums dels ensenyaments d'idiomes de règim especial, com els que són objecte d'aquest informe, de manera que l'alumnat no en pot quedar al marge.

En primer lloc, perquè la Llei ens mana fer un ús d'aquest llenguatge, ja sigui en català com en la resta d'idiomes; i en segon lloc perquè es tracta d'una pràctica alineada amb els compromisos del govern de transformació feminista, de garantia de la transversalitat de gènere en les polítiques de la Generalitat i de materialització els mandats de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

Així, l'article 21 de la Llei 17/2015 disposa que l'Administració educativa ha de dur a terme actuacions i activitats dirigides a assolir la formació dels alumnes en l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge.

La norma presentada a informe, estableix el currículum dels ensenyaments d'idiomes de règim especial del nivell bàsic A2 dels idiomes Alemany, Anglès, Àrab, Català, Coreà, Espanyol per a estrangers, Èuscar, Francès, Grec, Italià, Japonès, Neerlandès, Portuguès, Rus i Xinès. I també el currículum dels ensenyaments d'idiomes de règim especial del nivell avançat C1 i avançat C2, dels idiomes Alemany, Anglès, Català, Espanyol per a estrangers, Francès i Italià.

Els currículums del nivell avançat C1 tenen com a finalitat principal capacitar l'alumnat per a l'ús de l'idioma amb flexibilitat, precisió i sense esforç aparent, i els currículums del nivell avançat C2 tenen com a finalitat principal capacitar l'alumnat per a l'ús de l'idioma sense cap mena de dificultat, amb un grau de qualitat propi d'un parlant culte, en situacions d'alta complexitat.

Per això, atès el grau de expertesa que comporten aquests dos nivells, cal que els currículums de l'alumnat que els estudia en cada un dels idiomes, incloguin l'estudi del llenguatge inclusiu, les seves normes, guies, usos en cada entorn social, la seva acceptació cultural i política, etc...

Conclusions

D'acord amb el que s'ha dit, l'aportació d'aquest Institut pel que fa a la proposta de normativa presentada informe es concreta en la recomanació que, de la manera que tècnicament es consideri més escaient, en els currículums dels idiomes s'inclogui:

1. La capacitació de l'alumnat en competències, estratègies i continguts sobre llenguatge inclusiu, no sexista ni androcèntric.
2. La capacitació de l'alumnat per tenir habilitats socials que fomentin l'empatia, el respecte als drets humans, a la igualtat d'homes i dones i als diferents models convivencials i familiars, la no discriminació i el rebuig qualsevol forma de violència.
3. Que en els materials que s'utilitzin i recomanin pel coneixement dels idiomes estudiats i de les societats que els parlen, hi siguin presents i s'hi posin en valor les aportacions de les dones, tant en l'actualitat com al llarg de la història, i també les seves contribucions com autores de textos, audiovisuals i materials educatius diversos.

La presidenta